

Взаємозв'язок різноаспектних характеристик англійського дієслова

У центрі уваги сучасної лінгвістики залишається комплекс питань, що стосуються розуміння мови як системи взаємопов'язаних елементів, у якій функціонування одиниць одного рівня перебуває в залежності від функціонування одиниць іншого рівня. Виявлення залежностей між різними рівнями мови та пояснення причин цих залежностей має важливе значення як для теорії мовознавства, оскільки сприяє кращому розумінню взаємозв'язку мовних одиниць і функціонування мови в цілому, так і для практики володіння мовою.

Поглиблений аналіз системних та функціональних характеристик англійського дієслова визначив фактори, які впливають на їх реалізацію у художньому творі (функціонально-стильові, жанрово-тематичні та прагматичні) та дозволив здійснити інтегральний опис аналізованої мовної одиниці як в плані мови, так і в плані її актуалізації в мовленні. Встановлено, що різноаспектні дієслівні характеристики активно взаємодіють, що проявляється у взаємозалежності: 1) лексико-семантичних і морфологічних характеристик дієслова; 2) лексико-семантичних і синтаксичних характеристик дієслова; 3) морфологічних і синтаксичних характеристик дієслова; взаємозалежність їх частот є одним із проявів цієї взаємодії. Врахування вживаності дієслова, взаємозв'язку його лексико-семантичних і граматичних характеристик у тексті зумовлюється потребою наукового обґрунтування відбору лексичних одиниць і граматичного матеріалу для ефективного навчання англійській мові.

У процесі дослідження взаємодії лексико-семантичних і морфологічних характеристик англійського встановлено наявність взаємозв'язку між реалізацією словозмінних форм дієслова та його семантикою. Головною причиною, що зумовлює цей зв'язок, є сумісність семантики дієслова та граматичного значення групи словозмінних форм. У результаті відзначається висока частота вживання

певної групи словозмінних форм дієслів, що входять до певної лексико-семантичної групи. У випадку, коли спостерігається семантична несумісність, навпаки, відмічається низька частота вживання певної групи словозмінних форм дієслів окремої ЛСГ. Крім того, висока частота вживання дієслів деяких лексико-семантичних груп у певних групах словозмінних форм пояснюється прагматичними особливостями творів художньої літератури.

Результати дослідження показали, що семантика дієслова впливає на його сполучувальні властивості, що відображається у різному наборі ядерних моделей граматичної сполучуваності та у вищій частоті вживання певних моделей у текстах. Взаємозв'язок лексико-семантичних і граматичних характеристик англійського дієслова на синтаксичному рівні зумовлюється такими чинниками: 1) типовістю моделі граматичної сполучуваності для всіх дієслів окремої ЛСГ; 2) переважним вживанням високочастотних дієслів певної семантики у певній моделі граматичної сполучуваності; 3) індивідуальною сполучуваністю певного дієслова; 4) типом викладу (авторське, персонажне мовлення).

Встановлено, що між морфологічними та синтаксичними характеристиками англійського дієслова існує взаємозв'язок, який проявляється в тому, що певні моделі граматичної сполучуваності більш характерні для дієслів у певних словозмінних формах. На зв'язок групи словозмінних форм дієслова та моделі його граматичної сполучуваності впливають такі фактори: 1) переважне вживання дієслів певної семантики у групі словозмінних форм у моделі граматичної сполучуваності; 2) типовість моделі для дієслів усіх досліджуваних ЛСГ у певній групі словозмінних форм; 3) індивідуальна сполучуваність певних дієслів у конкретній словозмінній формі; 4) композиційно-мовленнєві особливості творів художньої літератури.

Результати дослідження дозволяють окреслити коло проблем для подальшого опрацювання. Перспективною, на нашу думку, є спроба використати отримані під час дослідження дані про особливості взаємозв'язку різноаспектних характеристик англійського дієслова для створення лексичної граматики англійської мови.